

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

16. december 2014 • J.nr.: NMK-512-00080 • Ref.: LTP-NMKN

AFGØRELSE

i sag om offentlighedens adgang på en sti i Silkeborg Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 23 og 26.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Silkeborg Kommunes afgørelse af 26. august 2013 efter naturbeskyttelseslovens § 26 om, at offentligheden har adgang til færdsel på stien på ejendommen matr.nr. 3t Laven by, Linå beliggende Puksøvej 10 i Silkeborg Kommune.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet¹. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af ejendommens ejer.

Ejeren har i klagen gjort gældende, at naturbeskyttelseslovens § 23 finder anvendelse, idet der er tale om skov, da juletræsproduktion og produktion af klippegrønt på ejendommen er ophørt. Da ejendommen er under 5 ha, kan ejeren efter bestemmelsen i lovens § 23, stk. 6, forbyde offentlighedens adgang på stien.

Såfremt det måtte antages at bestemmelsen i lovens § 26 måtte finde anvendelse, har ejeren gjort gældende, at stien er så tilgroet, at der ikke længere er offentlig adgang.

Sagens oplysninger

Der er tale om en 7.199 m² stor ubebygget ejendom med juletræsplantage, der ligger umiddelbart nord for Gl. Laven.

Silkeborg Kommune har den 26. august 2013 truffet afgørelse om, at offentligheden har adgang til færdsel på en sti på ejendommen.

Den tidligere sag

Baggrunden for denne sag var, at Silkeborg Kommune fra en beboer i området havde modtaget anmeldelse om, at en sti på Puksøvej 10 var spærret med tværgående snor og skiltning med teksten "Privat område – ingen adgang". Af sagens akter fremgik, at den pågældende beboer ulovligt havde foretaget rydning af beplantning på stien for at vedligeholde den som åben og tilgængelig for offentligheden, og at ejendommens ejer herefter opsatte snore og skilte.

Stien forløber i kanten af juletræsplantagen - henholdsvis som en nord-sydgående sti mod det vestlige skel og som en øst-vestgående sti i den nordlige del af plantagen.

Ifølge ejeren var der ikke tale om en sti, men om en arbejdsvej/et kørespor anlagt til juletræsplantagen. Arealet fremstod aktuelt kun som en sti på grund af den ulovlige rydning, der var foretaget af en beboer i området. Ejendommen blev tilplantet med juletræer i 1989, og der blev i den forbindelse skabt et kørespor ved rydning af de to yderste rækker træer 5- 6 år efter etablering af juletræsplantagen.

Silkeborg Kommune traf den 3. november 2012 afgørelse i sagn efter forudgående besigtigelse umiddelbart efter rydningen. Kommunen konstaterede da, at der var tale om en meget smal passage, der trods rydningen var ret tilgroet. Passagen forløb tæt på ejendommens juletræer, og kommunen vurderede at den havde karakter af en arbejdsvej til juletræsplantage. Da der er efter naturbeskyttelseslovens ikke er offentlig adgang til dyrkede arealer som f. eks. juletræsplantager, medmindre ejeren tillader dette, kunne ejeren således lovligt opsætning skiltning, der forbyder adgang til arealerne med juletræer.

Kommunens afgørelse blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Friluftsrådet og af Danmarks Naturfredningsforening.

I forbindelse med sagens oversendelse til Natur- og Miljøklagenævnet anførte kommunen, at man i afgørelsen havde vurderet, at stien var groet ud at beskyttelsen og havde karakter af en intern arbejdsvej i juletræsplantagen.

Natur- og Miljøklagenævnet ophævede den 12. december 2012 kommunens afgørelse og hjemviste sagen til fornyet behandling i kommunen med henblik på - efter fornøden inddragelse af relevante parter - at foretage en nærmere vurdering af, om der som følge af tilgroning ikke længere er en vej eller en sti på ejendommen omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1.

Nævnet udtalte i afgørelsen bl.a., at det må lægges til grund, at der i en længere periode - i hvert fald siden midten af 1990'erne - har været et spor med et omtrentligt forløb som den aktuelle sti på ejendommen, og at sporet har været anvendt af lokalbefolkningen. Efter det oplyste er der ikke tale om et blot midlertidigt kørespor. På den baggrund fandt nævnet, at der kunne være tale om en permanent menneskeskabt færdselsbane omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 om veje og stier i det åbne land.

Nævnet anførte endvidere, at det af den påklagede afgørelse bl.a. fremgik, at stien trods rydningen var "ret tilgroet", hvilket også bekræftes af oplysningen om, at en beboer i området har foretaget rydning af beplantningen for at vedligeholde stien som åben og tilgængelig for offentligheden.

Natur- og Miljøklagenævnet fandt dog ikke, at der med de foreliggende oplysninger var tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der ikke længere var tale om en vej eller en sti omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26. Betingelsen herfor er, at der på grund af tilgroning mv. ikke længere kan siges at være en vej eller en sti på ejendommen. I den forbindelse bemærkede nævnet også, at sporet i både afgørelsen og kommunens supplerende bemærkninger er benævnt som en "arbejdsvej".

Da både en arbejdsvej og en sti i en privat juletræsplantage kan være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1, og da det ikke med de foreliggende oplysninger fandtes godtgjort, at vejen/stien var groet til, fandt nævnet, at sagen måtte hjemvises til fornyet behandling i kommunen.

Den foreliggende sag

Kommunen har herefter på ny besigtiget ejendommen den 25. marts 2013 og har fremsendt fotos fra besigtigelsen. Kommunen konstaterede da, at stien i dag er ret tydelig, men med opvækst af vedplanter. Der er skåret en del grene af – og der ses både ældre og nyere snitflader.

Ejeren fastholdt, at området var helt tilgroet, og at der ikke kunne erkendes en sti, før en beboer i området medio 2011 foretog rydninger på stedet over en ca. 145 meter lang strækning, idet der blev skåret grene af mange træer på strækningen, både af graner og af selvsåede løvtræer.

Ejeren fandt det helt urimeligt, at der på grund af et ulovligt indgreb etableres en sti med offentlig adgang. Ejeren oplyste, at den pågældende beboer fortsat skærer grene af, og ejeren påviste træer med frisk afskårne grene på strækningen.

Ejeren har i en efterfølgende mail af 20. maj 2013 til kommunen fastholdt, at arbejdssporet har været næsten tilgroet, og at den ulovlige rydning af sporet i 2011 ikke kan føre til, at der nu er offentlig adgang på arbejdssporet.

Ejeren bemærkede endvidere, at det ikke er korrekt, som det er kommet til udtryk i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse, at "den omhandlede sti forløber i kanten af juletræsplantagen". Den "sti", der er fremkommet ved selvtægt, ligger flere meter fra skel på den største del af forløbet.

Det var ejerens opfattelse, at den pågældende beboer sammen med andre beboere i området havde til hensigt at skabe et sammenhængende stisystem, og at beboeren er i den fejlagtige tro, at arbejdsprojektet er identisk med den gamle vej til Puksø, som forløber på naboejendommen.

Kommunen foretog på ny besigtigelse den 3. juli 2013 for at vurdere tilgroningsgraden. Stien var da meget tilgroet, men kunne stadig erkendes på strækningen, nogle steder dog kun svagt. Som gående skulle man dukke sig og "sno" sig udenom grene flere steder. Kommunen har vedlagt en række fotos fra besigtigelsen taget med ca. 10 meters afstand fra syd mod nord til stien munder ud i naboejens sti mod øst.

Kommunen tilkendegav den 4. juli 2013 overfor ejeren, at kommunen fortsat vurderede, at der var offentlig adgang på stien.

Ejeren bemærkede den 20. august 2013, at forvaltningens sagsfremstilling til brug for den politiske behandling af sagen indeholdt en række usandheder.

Ejeren understregede således, at sagen ikke blev påbegyndt med, at han spærrede stien, men med at den pågældende beboer selv etablerede en sti, der skulle benyttes til ridning. Ejeren er uforstående overfor, at kommunen kan tillade dette. Den pågældende beboer foretager stadig rydninger og saver grene af for at vedligeholde den sti, som beboeren selv har etableret.

Bemærkninger fra beboere og interesseorganisationer

Både *Friluftsrådet* og *Danmarks Naturfredningsforening* har i klagen over kommunens tidligere afgørelse bemærket, at der efter deres opfattelse ikke er tale om et nyere arbejdsprojekt, men om den gamle sti, der kan føres helt tilbage til 1880 tallet. Stien er af stor rekreativ betydning og benyttes af lokale beboere som adgangsvej til naturområderne ved Puksø.

Ejerne af Puksøvej 1 har bl.a. anført, at stien ikke har været farbar, siden de overtog deres ejendom i 2005, og den er efter deres opfattelse ikke længere omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1. Ejerne bakker fuldt ud op om udtalelserne fra ejeren af den i sagen omhandlede ejendom. Det er stort set kun den beboer, der har og fortsat foretager rydninger på stien, der benytter den flere gange dagligt formentlig for at holde den åben for færdsel. Det er kun muligt at færdes på stien på grund af denne beboers ulovlige rydninger. Ejerne er meget generet af ridende færdsel på stien.

Ejeren af Anebjergvej 22 har boet på ejendommen i mere end 50 år. I begyndelsen af 1970'erne begyndte den nordlige del af Puksøvej at gro til, fordi den ikke blev benyttet. I 1965/1966 blev den øst-vestgående del af stien på Anadelvej 3c pløjet væk og var herefter ikke længere tilgængelig på cykel. Fra 1972/1973 var stien mere eller mindre helt forsvundet og var ikke længere gennemgængelig. Ejeren færdes næsten dagligt i skoven ved Puksø, men har aldrig mødt beboere fra Puksøvej. Puksøvej er ikke den eneste adgangsvej til området ved Puksø, som anført af Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet. Der er også adgang til området ved Puksø fra andre veje. Ejeren finder det ikke rimeligt, at selvtægt kan sætte den private ejendomsret ud af kraft.

Ejerne af Puksøvej 6 har oplyst, at de har boet på stedet i 9 år, og at det aldrig tidligere har været et problem at færdes alle steder i området, herunder på den omhandlede sti.

5 lodsejere, der ejer ejendomme ved Puksø, har bemærket, at der altid har været en sti videre mod nord fra Puksøvej. Den har været benyttet som adgangsvej til deres ejendomme og benyttes også ofte til rekreative gåture. Der er ikke tale om en ny eller midlertidig sti, og den har tidligere været 3-4 meter bred. Den har ikke flyttet sig gennem tiden.

Laven Børnehaven har altid benyttet de omkring liggende stier bl.a. ned til Puksø, da børnehaven lægger vægt på at kunne give børnene nogle naturoplevelser. Man er uforstående overfor de mange skilte, der forbyder færdsel.

Kommunen har gennemgået historiske luftfotos. Luftfoto fra 1954, 1966 og 1974 viser, at der på stedet var en markvej, der forbandt Puksøvej med ejendommen Lavenvej 7. Der ses ikke en sti i skeller mod øst/vest i retning mod Puksø, men det kan ikke udelukkes, at der har været en trampesti. På luftfoto fra 1980 ses forskellige anlæg i den nordlige del af Puksøvej 10, og der er nu plantet grantræer på Lavenvej 7. Stien i øst-vestlig retning mod Puksø er stadig ikke synlig på luftfoto. På luftfotos fra 1985, 1991, 1993 og 1997 ser stien på Puksøvej 10 ud til at have forbindelse til stier/markveje i granplantagen på Lavenvej 7 og videre til Puksø. Denne forbindelse er på et tidspunkt afbrudt, idet granplantagen på Lavenvej 7 blev indhegnet.

Fra 1997 kan juletræsbeplantningen på Puksøvej 10 erkendes på luftfoto. Der kan samtidig erkendes en smal sti i nord-sydgående retning i ejendommens vestlige skel. På luftfoto fra 2008 ses en sti i øst-vestlig retning på ejendommen øst for Puksøvej 10, dvs. i retning fra Puksøvej 10 mod Puksø. Det er ridestien på ejendommen Anedalvej 3c, der drives som rideskole. På luftfoto fra 2010 og 2012 ser der ud til at være en gennemgående stiforbindelse fra Puksøvej til stien på Puksøvej 10, henover det udyrkede areal i den nordlige ende af Puksøvej 10 (der ikke er tilplantet med juletræer, men hvor der er selvsået opvækst af vedplanter), hvor stien drejer mod øst og har forbindelse med ridestien på Anedalvej 3c, hvorfra der er forbindelse til arealerne ved Puksø og skovvejen/markvejen, der munder ud i Anebjergvej samt til Anedalvej.

Kommunen har anført, at der som udgangspunkt er offentlig adgang til veje og stier i det åbne land.

Spørgsmålet i denne sag er, om den omhandlede sti er tilgroet i en sådan grad, at den ikke længere kan erkendes på stedet, og om der derfor ikke længere er offentlig adgang efter bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1.

Kommunen har på baggrund af besigtigelserne på stedet vurderet, at stien er under tilgroning, men stadig tydeligt kan ses. Stien er ikke tilgroet i en sådan grad, at der ikke længere er offentlig adgang. Det er ikke tilstrækkeligt, at grene rækker ind over stien. Kommunen har herved taget højde for, at der i 2011 er foretaget en ulovlig rydning, samt at der også siden da muligvis er skåret grene af på strækningen.

Bestemmelsen i § 26, stk. 1, giver offentlig adgang til de eksisterende stier med den nuværende beliggenhed. Kommunen har på baggrund af en gennemgang af luftfotos, besigtigelser samt oplysninger fra naboerne vurderet, at der er tale om en gennemgående sti, hvortil offentligheden har adgang efter bestemmelsen i § 26, stk. 1.

Kommunen finder ikke, at der er særlige forhold, der kan begrunde et forbud mod færdsel, såsom gener for privatlivet, den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen samt beskyttelsen af plante- og dyrelivet. Stien må således ikke lukkes for gående færdsel.

Kommunen har bemærket, at ejeren af en privat sti normalt kan lukke stien for ridning.

Kommunen har endvidere bemærket, at spørgsmålet om vejret til ejendommene ved Puksø er af privatretlig karakter, og derfor ikke er indgået i kommunens behandling af sagen.

Ejeren har i klagen anført, at arealet tidligere har været drevet som juletræsplantage og til klipning af pyntegrønt. Ejeren er ophørt hermed, og ejendommen har nu karakter af almindelig skov med graner.

Ejeren har endvidere anført, at det til brug for sagens behandling kan lægges til grund, at det i sagen omhandlede areal blev etableret som kørespor i plantagen i tidsrummet 1995 og 1997, hvor der blev drevet juletræsplantage og klippet pyntegrønt, at køresporet blev etableret ved at fælde 2 rækker graner i plantagen i skel mod naboejendommen vest for ejendommen, at sporet forløber parallelt med en gammel vej, som i dag fremstår helt tilgroet, og som ligger på naboejendommen mod vest, og at der således ikke er identitet mellem den gamle vej og det kørespor, som ejeren etablerede i granplantagen i tidsrummet mellem 1995 og 1997, at arealet siden 2011 har været udsat for hærværk, idet der er fældet træer og ryddet buske på en ca. 145 meter lang strækning i en bredde af 3 til 4 meter, og at arealet ikke længere drives som juletræsplantage og til klipning af pyntegrønt, men fremstår som almindelig granskov.

Ejeren har henvist til forarbejderne til naturbeskyttelseslovens § 26, hvoraf det fremgår, at bestemmelsen ikke vedrører veje og stier i skove, herunder småskove under 5 ha, og har gjort gældende, at der er tale om skov, hvor bestemmelsen i § 23 og ikke § 26 finder anvendelse.

I privatejede skove må der efter bestemmelsen i § 23, stk. 5, kun ske færdsel til fods og på cykel ad veje og stier. Midlertidige kørespor, dyreveksler og lignende er ikke omfattet af færdselsretten, ligesom bestemmelsen heller ikke giver adgang til at skabe færdsel ved (ulovligt) at etablere trampestier. Det vil derfor ikke være en hindring af offentlighedens færdsel, jf. § 23, stk. 2, såfremt ejeren ved skiltning, udlæg af kvas eller på lignende måde forhindrer færdsel disse steder. Efter bestemmelsen i stk. 6 kan ejeren af en privat skov under 5 ha ved skiltning fastsætte indskrænkninger i offentlighedens adgang.

Såfremt Natur- og Miljøklagenævnet alligevel måtte finde, at § 26 finder anvendelse, har ejeren gjort gældende, at der ikke er tale om en vej eller sti i denne bestemmelses forstand. Der er tale om et tidligere kørespor, som ikke har været benyttet som sådan gennem de seneste mange år, fordi ejeren ikke længere driver skoven som juletræsplantage eller til klipning af pyntegrønt. Der er således ikke længere tale om en permanent, menneskeskabt færdselsbane efter § 26. Selv om der stadig er friske spor efter hærværk, som åbenbart stadig pågår, fremstår arealet i dag tilgroet, og visse steder er passagen så smal, at en fodgænger ikke kan passere granerne uden at berøre dem.

Ejeren er uforstående overfor, at kommunen i den trufne afgørelse i 2011 benævner arealet som en "arbejdsvej". Ejeren bestrider, at arealet har en fysisk fremtræden, der kan karakteriseres som en arbejdsvej.

Ejeren har henvist til sagsforløbet, herunder til den politiske behandling af sagen i kommunen, og til de oplysninger og synspunkter, der i øvrigt er fremkommet under sagen, og som efter ejerens opfattelse kun i begrænset omfang er relevante. De mange irrelevante oplysninger kan have haft betydning for den politiske behandling af sagen, navnlig når det tages i betragtning, at der var tale om en meget snæver 4-3 afgørelse. Det er også uheldigt, at det ikke indgik i den politiske behandling, at ejendommen kunne være omfattet af lovens § 23 i stedet for § 26.

Ejeren har i øvrigt påpeget, at der ikke - som det fremgår af afgørelsen - er tale om en sti, der i dag er gennemgående fra Puksøvej til Anebjergvej. Det i sagen omhandlede areal går fra den nordlige ende af Puksøvej til skellet til anden privat ejendom tilhørende rideskolen. Der er altså ikke tale om, at arealet forbinder to offentlige veje.

Ejeren finder på den baggrund, at kommunens afgørelse bør ophæves, idet der ikke er hjemlet adgang for offentligheden til ejendommen, subsidiært at § 23, stk. 6, finder anvendelse og mere subsidiært at afgørelsen ophæves og hjemvises til fornyet behandling i kommunen.

Kommunen har i anledning af klagen anført, at Natur- og Miljøklagenævnet i den trufne afgørelse ikke har betvivlet, at sagen skulle afgøres efter § 26, stk. 1. Nævnet hjemviste sagen til fornyet behandling med henblik på vurdering af stiens tilgroning, og kommunen har i den trufne afgørelse foretaget denne vurdering.

Kommunen har henvist til den kommenterede naturbeskyttelseslov, hvoraf det fremgår at begrebet skov i naturbeskyttelseslovens forstand forstås som et areal domineret af træbevoksning (i modsætning til f.eks. krat) hvad enten træerne er højstammede eller unge, men som ikke er decideret landbrugsbeplantning, såsom juletræer. Det beror herudover på et konkret skøn, om der er tale om en skov.

Det er kommunens vurdering, at beplantningen fortsat stadig har karakter af en juletræsplantage, og at arealet ikke normalt opfattes som en skov. Det er derfor kommunens vurdering, at § 26 og ikke § 23 finder anvendelse. Stien forløber umiddelbart vest for plantagen og afgrænses mod vest af et læhegn i det åbne land.

Ejeren har i øvrigt i den tidligere sag overfor Natur- og Miljøklagenævnet tilkendegivet, at der ikke længere genplantes i juletræsplantagen, men at ejeren kommer der nogle få gange om året i forbindelse med gødsning og skovning.

Ejeren har fastholdt, at der er tale om en granskov, der tidligere har været drevet som juletræsplantage og til klipning af pyntegrønt. Ejeren ophørte med denne drift medio 2012, hvor også den momsregistrerede virksomhed blev indstillet. Ejeren vil i givet fald kunne indhente dokumentation for momsregistreringens ophør.

Kommunen er ifølge ejeren tilsyneladende af den opfattelse, at der er tale om en granplantage og ikke en granskov. Dette kommunale skøn forekommer en anelse besynderligt, idet der ikke findes

objektive kriterier for, hvornår et areal skal betegnes som granplantage eller som granskov. Hvad der ligger til grund for kommunens vurdering af "at arealet ikke normalt opfattes som skov" synes også noget uklart. Ejeren har henvist til, at flere nærmere angivne personer og kommunen selv under sagens behandling har betegnet arealet som skov.

Ejeren har på den baggrund gjort gældende, at det, i og med at arealet ikke længere drives som juletræsplantage/til klipning af pyntegrønt, må lægges til grund, at der herefter er tale om et areal, der henstår udyrket og dermed som almindelig granskov.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Silkeborg Kommune har truffet afgørelse i sagen som tilsynsmyndighed efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5. Tilsynsmyndighedens afgørelser kan, jf. § 78, stk. 1, 2. pkt. ikke påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Efter nævnets praksis kan tilsynsafgørelser dog påklages for så vidt angår fortolkningen af lovgrundlaget, herunder om et konkret forhold er ulovligt.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 1, er skove åbne for færdsel til fods og på cykel samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. I privatejede skove må færdsel til fods og på cykel kun ske ad stier og veje, jf. § 23, stk. 5.

Det fremgår af lovbemærkningerne hertil bl.a., at betegnelsen veje og stier dækker permanente, menneskeskabte færdselsbaner.

Det fremgår videre, at midlertidige kørespor, dyrevexler o. lign. ikke er omfattet af bestemmelsen, ligesom bestemmelsen ikke giver adgang til færdsel f. eks. på spor efter heste eller mountainbikes. Bestemmelsen giver heller ikke adgang til at skabe færdsel ved (ulovligt) at etablere trampestier. Det vil således ikke være en ulovlig hindring af offentlighedens færdsel, jf. § 23, stk. 2, såfremt ejeren ved skiltning, udlæg af kvas eller på lignende måde forhindrer færdsel disse steder.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1, kan adgangen til færdsel ad veje og stier i det åbne land for så vidt angår færdsel til fods eller på cykel af ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 kun helt eller delvist forbydes, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv.

Ifølge lovbemærkningerne til bestemmelsen, der blev ændret i 2004, er det ikke længere et krav at veje skal være anlagte eller stier befæstede for at være omfattet af bestemmelsen. Det fremgår videre, at der under veje og (stier) henregnes permanente, menneskeskabte færdselsbaner og at f. eks. midlertidige kørespor, dyrevexler, brandbælter, indkørsler til gårdspladser, havegange og lignende ikke er omfattet af reglen. Hvad fysisk fremtræden angår adskiller en vej sig typisk fra en sti ved at være beregnet til et 4-hjulet køretøj.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at bestemmelsen ikke vedrører veje og stier i skove, herunder småskove under 5 ha. For disse gælder alene reglerne i § 23. Bestemmelsen omfatter heller ikke et internt vej- og stinet i f. eks. en frugtplantage.

Som sagen foreligger oplyst for Natur- og Miljøklagenævnet må det lægges til grund, at der i perioden 1995-1997 blev etableret et kørespor i juletræsplantagen på ejendommen ved at de yderste 2

rækker grantræer rundt om beplantningen blev fjernet. Det må endvidere lægges til grund, at der er tale om en permanent menneskeskabt færdselsbane, og ikke om et blot midlertidigt kørespor.

Både naturbeskyttelseslovens §§ 23 og 26 omfatter faktisk eksisterende veje og stier. Ejeren af en ejendom har ikke efter reglerne i naturbeskyttelseslovens pligt til at holde en vej eller sti åben og tilgængelig for offentligheden.

Spørgsmålet i denne sag er, om vejen/stien er så tilgroet, at den ikke længere er omfattet af bestemmelserne i § 23 eller § 26.

Det er ubestridt, at vejen/stien er under tilgroning. Det fremgår således af den tidligere sag, at stien allerede ved kommunens besigtigelse den 1. juni 2011 var under stærk tilgroning, særlig i den nordlige ende ud mod ridestien på naboejendommen Anedalvej 3c. For at gøre stien farbar og tilgængelig for offentligheden havde en beboer i området fjernet store udhængende grene mv. Kommunen vurderede også i den tidligere sag, at stien da var så tilgroet, at den ikke længere var omfattet af lovens § 26, stk. 1.

Kommunen har på baggrund af flere besigtigelser i denne sag vurderet, at stien er under tilgroning, men stadig kan erkendes på strækningen, nogle steder dog kun svagt. Stien er efter kommunens vurdering ikke tilgroet i en sådan grad, at der ikke længere er offentlig adgang. Det er ikke tilstrækkeligt, at grene rækker ind over stien, og at man skal dukke sig og "sno" sig udenom grene flere steder. Kommunen har i vurderingen taget højde for, at der i 2011 er foretaget en ulovlig rydning, og at der også siden da muligvis er skåret grene af på strækningen.

Klager har gjort gældende, at arealet - uanset der stadig er friske spor efter hærværk - fremstår tilgroet, og visse steder er passagen så smal, at man ikke kan passere granerne uden at berøre dem. Efter klagers opfattelse er der således ikke længere tale om en vej eller sti, hvor offentligheden har adgang til færdsel.

Det er Natur- og Miljøklagenævnets vurdering på baggrund af de foreliggende fotos fra besigtigelsen den 3. juli 2013, at stien kan erkendes på visse strækninger, men på andre strækninger, navnlig i den nordlige ende, er meget tilgroet og vanskelig at erkende.

Natur- og Miljøklagenævnet finder efter en samlet vurdering ikke, at det kan lægges til grund, at stien ikke allerede før de ulovlige rydninger blev foretaget i 2011 var så tilgroet og ufremkommelig, at den ikke længere var omfattet af lovens § 23 eller § 26, og at de spor, der kan erkendes visse steder, ikke er fremkommet som følge af den (ulovlige) færdsel, der siden da har fundet sted.

Nævnet finder på den baggrund, at stien ikke længere er omfattet af § 23 eller § 26. Offentligheden har derfor ikke adgang til at færdes på stien, og klager har således ikke været afskåret fra at opsætte skilte med adgang forbudt mv. på stien.

Herefter ophæves Silkeborg Kommunes afgørelse af 26. august 2013.

Natur- og Miljøklagenævnet har herefter ikke fundet grundlag for at tage nærmere stilling til, om der er tale om en sti i en skov eller en sti i det åbne land.

Line Theil Elikofer
Ankechef

/

Lisbeth Toft-Petersen
fuldmægtig

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Advokat Lennart Kampgaard, lk@nexusadvokater.dk

Jens Ejner Kristensen, dyrlund@mail.dk

Silkeborg Kommune, teknisk@silkeborg.dk og malene.ultang@silkeborg.dk – sags.nr. 11/43844

Laven Borgerforening, holten.stig@gmail.com